

Van **A**ardgas tot **Z**onnepaneel

Een praktische woordenlijst voor de moderne installateur,
bouw-, vastgoed- en energieprofessional

EDURGY

communicatie &
commerciële vaardigheden

Dit artefact valt onder de European Union Public License (EUPL) en dient gedistribueerd te worden onder de meest recente versie van de EUPL. Meer informatie hierover is beschikbaar op [EUPL | Joinup \(europa.eu\)](https://european-union.europa.eu/public-licenses/eu-pl).

Deze woordenlijst werd opgesteld in het kader van het ESF-project (voortaan Europa WSE) *Opleiding van de Toekomst – thema ENERGIE* (oproep 566) en maakt deel uit van de leermiddelen bij opleiding 5: *Commerciële en Communicatieve Vaardigheden*.

Gefinancierd in het kader van de respons van de Unie op de COVID-19-pandemie

Auteurs: **Ghizlane Benabdellah & Stijn Schaubroeck**

Uitgever: Syntra Midden-Vlaanderen

Versie: januari 2024

Voorwoord

De energietransitie is volop aan de gang. Van een centraal energiesysteem dat gevoed wordt door fossiele brandstoffen gaan we resoluut over naar een decentraal systeem gebaseerd op hernieuwbare energiebronnen. Voortdurend worden nieuwe technieken ontwikkeld om die overstap mogelijk te maken.

Van installateurs, bouw- en vastgoedprofessionals wordt steeds vaker verwacht om hierin objectief advies te verschaffen. Dat veronderstelt bij deze beroepsgroepen niet alleen een geactualiseerde technische kennis, maar ook een aantal communicatieve vaardigheden.

Hoe vertel je bijvoorbeeld in drie zinnen hoe een warmtepomp werkt? Of hoe maak je iemand duidelijk wat het capaciteitstarief precies inhoudt? En hoe leg je uit wat een omvormer eigenlijk doet? Deze lijst brengt een heleboel van deze onderwerpen en begrippen samen. In een paar zinnen trachten we ze helder en inzichtelijk te maken. Op die manier willen we de professional aanmoedigen om net hetzelfde te doen wanneer ze met hun klanten in interactie te gaan.

AARDGAS

Aardgas is een gasvormige brandstof die vooral voor verwarming of voor het opwekken van elektriciteit wordt gebruikt. Aardgas wordt in de aardkorst gevormd en heeft een fossiele oorsprong. In Europa wordt het vooral in de zeebodem aangetroffen. Wereldwijd beschikt Rusland over de grootste gasvoorraden.

AARDOLIE

Aardolie is een brandbare vloeistof waaruit andere brandstoffen zoals benzine, diesel en stookolie worden verkregen. Verder dient het ook als grondstof voor allerlei kunststoffen. Aardolie wordt in de aardbodem gevormd en heeft een fossiele oorsprong. De grootste aardolievoorraden bevinden zich in het Midden-Oosten.

AFNEMER

De **afnemer** is de persoon of de organisatie die energie afneemt van een energieleverancier. Een ander woord voor *afnemer* is *consument*.

Zie ook: capaciteitstarief, consument, energieleverancier, prosumant, variabel tarief, vast tarief

ALGEMENE VERGADERING

Op de **algemene vergadering** komen alle mede-eigenaars van een appartementsgebouw samen om beslissingen te nemen in functie van onderhoud, renovatie of verfraaiing van de gemeenschappelijke delen en om de financiële situatie van de VME te evalueren. Het is de taak van de syndicus om de algemene vergadering samen te roepen.

Zie ook: syndicus, VME

AQUATHERMIE

Bij **aquathermie** wordt warmte of koude aan water onttrokken. Daarvoor kan zowel oppervlaktewater (bv. water uit rivieren), drinkwater als afvalwater (bv. uit riolen) gebruikt worden. Het wordt vooral toegepast om de temperatuur van gebouwen te regelen.

Bron: <https://www.aquathermie.be>

AREI

AREI staat voor het Algemeen Reglement op de Elektrische Installaties. Het AREI bestaat uit 3 boeken waarin alle voorschriften waaraan elektrische installaties in België moeten voldoen worden samengebracht.

Bron: https://economie.fgov.be/nl/publicaties?fulltext=arei&sort_by=field_publication_date_2

ATMOSFEER

De **atmosfeer** is een verzameling van gasen die de aarde (of een ander hemellichaam) omringen. Het wordt ook wel de *dampkring* genoemd.

Zie ook: broeikaseffect, broeikasgassen, lachgas, methaan

BALANCERINGSMARKT

Een **balanceringsmarkt** streeft een continu evenwicht na tussen de vraag naar en het aanbod van elektriciteit. In België is dit de verantwoordelijkheid van de productienetbeheerder Elia.

Zie ook: energiemarkt

Bron: <https://www.elia.be/nl/elektriciteitsmarkt-en-systeem/systeemdiensten/het-evenwicht-behouden>

BATTERY MANAGEMENT SYSTEM

Een **Battery Management System** of BMS is een systeem dat de staat van een batterij (bv. van een elektrisch voertuig) in het oog houdt en bijregelt zodat de batterij op een veilige en efficiënte manier kan gebruikt worden. Een BMS zorgt er onder meer voor dat alle cellen waaruit een batterij is samengesteld gelijkmatig worden opgeladen. Verder zorgt het ervoor dat een batterij ook onder extreme omstandigheden (zoals koude of hitte) op een veilige manier kan gebruikt worden.

BIDIRECTIONNEEL LADEN

Men spreekt van **bidirectioneel laden** wanneer de batterij van een voertuig zowel stroom kan opnemen als stroom terug kan leveren aan het net. Bij bidirectioneel laden kan een elektrisch voertuig ook als thuisbatterij gebruikt worden.

Zie ook: EV, laadpaal

BIODIVERSITEIT

Onder **biodiversiteit** verstaan we de verscheidenheid aan planten en dieren die op een bepaalde plaats aanwezig is. Ten gevolge van de klimaatverandering sterven bepaalde planten- en diersoorten uit waardoor de biodiversiteit afneemt.

Zie ook: fauna, flora

BIO-ENERGIE

Bio-energie komt vrij bij het verbranden, vergassen of vergisten van organisch materiaal zoals groenafval, mest, slib, hout etc. Bio-energie is een hernieuwbare brandstof omdat de voorraad ervan voortdurend wordt aangevuld. Bio-energie is echter niet altijd duurzaam omdat er bijvoorbeeld bij de verbranding van biomassa CO₂ en fijn stof vrijkomt.

Bron: <https://www.vlaanderen.be/bouwen-wonen-en-energie/groene-energie/bio-energie>.

BIOMASSA

Biomassa is materiaal van organische oorsprong dat als brandstof kan gebruikt worden. Hout is een voorbeeld van biomassa.

Zie ook: bio-energie

BLACK-OUT

Een **black-out** is een stroomonderbreking op het elektriciteitsnet ten gevolge van een onevenwicht, een defect of een storing.

Zie ook: congestie

BLAUWE ENERGIE

Bij de productie van **blauwe energie** komt wel CO₂ vrij, maar die wordt opgevangen en opgeslagen of hergebruikt.

Zie ook: grijze energie, groene energie, koolstofafvang

BLINDSTROOM

Blindstroom is overtollige stroom die op een lokaal netwerk blijft zitten omdat er meer stroom wordt afgenomen dan er werkelijk wordt verbruikt.

BROEIKASEFFECT

Broeikasgassen zoals CO_2 blijven in de atmosfeer hangen en houden de warmte van de zon vast. Net zoals een serre de warmte van de zon binnenhoudt. Zonder het **broeikaseffect** zou het op aarde gemiddeld 30°C kouder zijn. Hoe meer broeikasgassen in de atmosfeer aanwezig zijn, des te warmer het op aarde wordt. Om de klimaatopwarming tegen te gaan moeten we dus in de eerste plaats minder broeikasgassen uitstoten.

Zie ook: atmosfeer, broeikasgas, lachgas, methaan

BROEIKASGASSEN

Broeikasgassen zijn gasen die het broeikaseffect veroorzaken, zoals koolstofdioxide (CO_2), distikstofoxide (N_2O) en methaan (CH_4). Vooral menselijke activiteit veroorzaakt de uitstoot van broeikasgassen. Deze gasen worden door de atmosfeer vastgehouden en absorberen de stralingswarmte van de zon.

Zie ook: atmosfeer, broeikaseffect, lachgas, methaan

BRUINKOOL

Bruinkool is een fossiele brandstof. Het is ontstaan uit organisch materiaal dat in de aardkorst gedurende lange tijd aan druk en warmte werd blootgesteld. Bruinkool is zachter dan steenkool.

Zie ook: steenkool

BUNKERING

Bunkering is het leveren van brandstof aan schepen of vliegtuigen voor internationaal transport. Net zoals in heel wat andere landen, wordt deze brandstof in België niet meegerekend in het bruto binnenlands energieverbruik.

Zie ook: energieneutraal, koolstofvrije economie

BUURTBATTERIJ

Wanneer buurtbewoners beslissen om samen te investeren in (hernieuwbare) energie, kunnen ze overgaan tot de aankoop van een **buurtbatterij**. Daarin wordt dan de overtollige energie opgeslagen die ze zelf opwekken, bijvoorbeeld met zonnepanelen. Wanneer de energievraag in de buurt groter is dan de productie, kunnen ze de opgeslagen reserves opnieuw gebruiken.

Zie ook: energiedelen, energiegemeenschap van burgers, hernieuwbare energiegemeenschap

CAPACITEITSTARIEF

Sedert 2023 worden de nettarieven op je elektriciteitsfactuur niet alleen bepaald door de hoeveelheid elektriciteit die je afneemt, maar ook door je verbruikspieken. Hoe meer elektriciteit je tegelijk van het net haalt, hoe meer je betaalt. Netbeheerders willen de consument op die manier aanmoedigen om hun verbruik te spreiden. Zo hopen ze capaciteitsproblemen op het distributienet in de toekomst te vermijden.

Zie ook: black-out, congestie, flexibiliteit

Bron: <https://www.vreg.be/nl/wat-zijn-de-nieuwe-nettarieven-en-hoe-wordsen-ze-berekend>

CHEMISCHE ENERGIE

Chemische energie komt vrij wanneer een chemische reactie tot stand komt, bijvoorbeeld wanneer je houtskool verbrandt in je barbecue, wanneer de draaiende motor van je grasmaaier benzine verbruikt of wanneer je lichaam voedsel verteert. Een batterij zet chemische energie om in elektrische energie.

Zie ook: energie

CIRCULARITEIT

Een **circulaire economie** tracht reststromen zo veel mogelijk terug in te zetten. Dat kan door hergebruik, herstellen, opknappen, ombouwen, reviseren etc. van bestaande apparaten en goederen. De doelstelling van een circulaire economie is het gebruik van grondstoffen en energie te beperken.

Zie ook: lineaire economie, recycle, refurbish, remanufacture, repair, reuse

CO₂

CO₂ of **koolstofdioxide** is een broeikasgas. CO₂ komt vrij wanneer organisch materiaal door de natuur wordt afgebroken. Verder wordt het uitgestoten bij de verbranding van fossiele brandstoffen en komt het vrij tijdens industriële processen. CO₂ wordt door middel van fotosynthese door de natuur terug opgenomen, maar door ontbossing vermindert die opnamecapaciteit voortdurend.

Zie ook: broeikasgassen, CO₂-equivalent

Bron: <https://klimaat.be/klimaatverandering/oorzaken/broeikasgassen>

CO₂-EQUIVALENT

Naast CO₂ zijn er nog tal van andere broeikasgassen zoals lachgas en methaan. Allen dragen ze in bepaalde mate bij aan het broeikaseffect. Zo heeft 1 kg methaan hetzelfde broeikaseffect als 28 kg CO₂. Daarom heeft methaan een **CO₂-equivalent** van 28. Gemakshalve brengt men al deze broeikasgassen onder dezelfde noemer: CO₂.

Zie ook: broeikasgassen, CO₂, lachgas, methaan

Bron: <https://klimaat.be/klimaatverandering/oorzaken/broeikasgassen>

CONGESTIE

Congestie ontstaat wanneer de capaciteit van het distributienet niet meer volstaat om de gevraagde elektriciteit tot bij de verbruiker te brengen. Je zou het kunnen vergelijken met een soort file op het distributienetwerk.

Zie ook: black-out, capaciteitstarief, flexibiliteit

CONSUMENT

Op de energiemarkt is de **consument** de eindverbruiker. Dit kunnen zowel gezinnen als bedrijven zijn.

Zie ook: afnemer, capaciteitstarief, energieleverancier, prosumant, variabel tarief, vast tarief

CONVENTIONELE ELEKTRICITEITSCENTRALE

In een **conventionele elektriciteitscentrale** worden fossiele brandstoffen, afval of biomassa verbrand, waarbij warmte vrijkomt. Met die warmte wordt stoom geproduceerd die een turbine aandrijft. De turbine staat in verbinding met een alternator die kinetische energie omzet in elektriciteit.

Zie ook: kernenergie

CONVERTEREN

Converteren is het omzetten (van energie) naar een andere energiedrager, bijvoorbeeld van warmte naar elektriciteit. Via conversie kan overtollige energie nuttig besteed of opgeslagen worden.

Zie ook: energy sufficiency, opslagsystemen

DECENTRAAL ENERGIESYSTEEM

In een **decentraal energiesysteem** wordt elektriciteit op verschillende plaatsen en door verschillende partijen geproduceerd. Dat kunnen grote producenten zijn, maar ook gezinnen, bedrijven en andere organisaties. Doordat in een decentraal systeem elektriciteit lokaal wordt geproduceerd en verbruikt, wordt heel wat bespaard op transport en krijgt de consument meer controle over zijn eigen energieverbruik.

Zie ook: flexibiliteit, prosument

DESIGN FOR DISASSEMBLY

Design for disassembly is een principe dat in een circulair systeem wordt gehanteerd. Het schrijft voor dat toestellen en goederen zodanig vervaardigd worden dat ze gemakkelijk terug uit elkaar te halen zijn. Op die manier wordt het mogelijk om goederen te recyclen en toestellen te herstellen, onderdelen ervan te vervangen of te hergebruiken.

Zie ook: circulariteit, recycle, refurbish, remanufacture, repair

DIGITALE METER

Om de klimaatdoelstellingen te realiseren, zullen in alle lidstaten van de Europese **Unie digitale meters** ingevoerd worden. Anders dan bij de mechanische teller, stuurt de digitale meter je verbruiksgegevens rechtstreeks door naar Fluvius. Meterstanden hoeven dus niet meer fysiek op locatie opgenomen worden. Verder laat de digitale teller toe om het verbruik nauwkeurig op te volgen. Via 2 digitale poorten kunnen diverse apps, thermostaten en intelligente toestellen aangesloten worden. Die helpen je energieverbruik te beperken en je verbruikskosten te drukken.

Zie ook: flexibiliteit

Bron: <https://maakjemeterslim.be/>

DIMENSIONERING

Het **dimensioneren** van een batterij is het bepalen van de grootte ervan in functie van het huidige of toekomstige stroomverbruik. Een te kleine batterij zal te weinig stroom opslaan/leveren en een te grote batterij laat een deel van de opslagcapaciteit onbenut.

Zie ook: buurtbatterij, opslagsystemen, thuisbatterij

DISTRIBUTIENET

Via het distributienet wordt elektriciteit of gas tot bij de eindverbruiker gebracht. Dat kunnen zowel gezinnen als bedrijven zijn.

Zie ook: distributienetbeheerder, laagspanning, transportnet

DISTRIBUTIENETBEHEERDER

De **distributienetbeheerder** is verantwoordelijk voor de aanleg, het onderhoud en het beheer van het distributienet en dit zowel voor gas als voor elektriciteit. In België heeft elk gewest een afzonderlijke distributienetbeheerder: voor Vlaanderen is dat Fluvius, Ores en Résa in Wallonië en Sibelga in Brussel.

Zie ook: distributienet, transportnetbeheerder

DIVERSIFICATIE

Onder **diversificatie** verstaan we het gebruik van een verscheidenheid aan energiebronnen en -dragers (*energiemix*) om de betrouwbaarheid en stabiliteit van de energievoorziening te verbeteren. Een energiemarkt die volledig afhankelijk is van windenergie zal niet aan de energievraag kunnen voldoen op momenten waarop er geen of weinig wind staat. Daarom is het belangrijk om ook te investeren in andere productiemethodes zoals waterkracht en zonne-energie.

Zie ook: flexibiliteit, intermittent/intermitterend

ELEKTRICITEITSVERBRUIK

Het **elektriciteitsverbruik** is de hoeveelheid elektriciteit die bijvoorbeeld een gezin gedurende een bepaalde periode (een maand/jaar) heeft verbruikt. Elektriciteitsverbruik wordt uitgedrukt in kWh.

Zie ook: kilowattuur

ELECTRIFICATIE

Elektrificatie is de geleidelijke overstap van fossiele energiebronnen naar elektrische energie. De elektrificatie is een belangrijk aspect van de energietransitie.

Zie ook: energietransitie

ELEKTRISCHE ENERGIE

Elektrische energie wordt ook kortweg 'elektriciteit' of 'stroom' genoemd. Het ontstaat door een onevenwicht tussen het aantal elektronen en protonen rond een atoomkern.

Zie ook: energie

EMISSIE

Emissie is de uitstoot van gassen of deeltjes. Deze term wordt vaak gebruikt in een context van vervuiling. Om de uitstoot van schadelijke stoffen door auto's en andere voertuigen te beperken, werden in heel wat steden lage-emissiezones (LEZ) ingesteld.

Zie ook: broeikasgassen, CO₂, fijn stof

ENERGIE

In de natuurkunde betekent **energie** het vermogen om arbeid te verrichten. Zowel voorwerpen (bv. een batterij, steenkool) als levende organismen (bv. de mens, een dier, een plant) kunnen energie bezitten.

Zie ook: energieverlies, energiebron, energiedichtheid, energiedrager

ENERGIEBRON

Een **energiebron** wordt aangesproken bij de productie van energie en heeft een natuurlijke oorsprong. Aardgas, hout, wind, zonnestraling etc. zijn voorbeelden van energiebronnen.

Zie ook: energiedrager

ENERGIECRISIS

Tijdens een **energiecrisis** kan de energievoorziening niet meer aan de vraag voldoen. Een ongunstige geopolitieke situatie (bv. oorlog, handelsembargo) kan de energiebevoorrading in het gedrang brengen. Het gevolg van deze situatie is meestal een aanzienlijke stijging van de energieprijzen voor de consument.

ENERGIEDELEN

Bij **energiedelen** komen meerdere partijen overeen om (zelfgeproduceerde) energie met elkaar te delen. Zo worden energieoverschotten efficiënt gebruikt en worden transport- en distributiekosten uitgespaard. Er bestaan verschillende vormen van energiedelen. Doorgaans gaat het om elektriciteit (bv. buurtbatterij) of warmte (bv. warmtenet).

Zie ook: buurtbatterij, energiegemeenschap van burgers, hernieuwbare energiegemeenschap, warmtenet

ENERGIEDICHTHEID

Met **energiedichtheid** bedoelt men de hoeveelheid energie per volume- of massa-eenheid van een bepaalde materie of energiebron. Dit wordt uitgedrukt in joule per m^3 of joule per kg. 1 kg van een stof met een hoge energiedichtheid zal dus meer energie leveren dan 1 kg van een stof met lage energiedichtheid.

ENERGIEDRAGER

Energiedragers zoals elektriciteit en warmte worden door de mens geproduceerd en hebben geen natuurlijke oorsprong. In die zin onderscheiden ze zich van energiebronnen.

Zie ook: energiebron

ENERGIEGEMEENSCHAP VAN BURGERS

Een **EGB** (energiegemeenschap van burgers) is een groep afnemers die zich verenigen om samen acties rond energie te ondernemen. Dat kan bijvoorbeeld een gezamenlijke aankoop van zonnepanelen zijn of de investering in een buurtbatterij.

Zie ook: buurtbatterij, energiedelen, hernieuwbare energiegemeenschap.

Bron: <https://www.vreg.be/nl/energiegemeenschappen>

ENERGIEHEUVEL

Een **energieheuvel** is een (kunstmatig opgeworpen) heuvel waarop zich een waterbassin bevindt. Wanneer de energievraag hoog is, laat men het water naar beneden stromen. Het stromende water drijft een turbine aan. Deze staat in verbinding met een alternator die elektriciteit opwekt. Tijdens dalmomenten wordt hernieuwbare energie gebruikt om het water terug naar boven te pompen.

Zie ook: waterkracht

ENERGIELEVERANCIER

De **energieleveranciers** zorgen ervoor dat de eindgebruikers van elektriciteit en gas worden voorzien. Zij kopen pakketten elektriciteit en gas aan bij de producenten en verkopen die dan door aan de consumenten (bedrijven en gezinnen).

Zie ook: consument, producent

ENERGIEMARKT

Tot de **energiemarkt** behoren alle partijen die de productie, het transport, de distributie en de handel van energie (gas en elektriciteit) organiseren en controleren.

Zie ook: distributienet(beheerder), energieleverancier, producent, energieregulator, transportnet(beheerder)

ENERGIENEUTRAAL

Een land dat **energieneutraal** is wekt evenveel energie op dan het verbruikt.

Zie ook: klimaatneutraal

ENERGIEOVERSCHOT

Een **energieoverschot** ontstaat wanneer de energieproductie groter is dan het verbruik. Energieoverschotten worden doorverkocht of worden opgeslagen om op een later tijdstip te gebruiken.

Zie ook: energieheuvel, opslagsysteem

ENERGIEREGULATOR

De **energieregulatoren** zorgen voor een goede werking van de energiemarkt. Zij zien er onder meer op toe dat de consument een eerlijke prijs betaalt. Op federaal niveau is dat de CREG, voor Vlaanderen de VREG, voor Wallonië de CWaPE en voor Brussel BRUGEL.

ENERGIESYSTEEM

Een **energiesysteem** is een netwerk van producenten, verbruikers en 'prosumenten'. Een efficiënt energiesysteem heeft productie en verbruik te allen tijde netjes in balans.

Zie ook: decentraal energiesysteem

ENERGIETRANSITIE

De **energietransitie** is de overgang van een centraal energiesysteem dat gevoed wordt door fossiele brandstoffen naar een decentraal systeem gebaseerd op duurzame en hernieuwbare energiebronnen.

Zie ook: elektrificatie

ENERGIEVERLIES

Men spreekt van **energieverlies** wanneer bij het omzetten van energie (van één vorm naar een andere) een deel van de energie niet nuttig besteed wordt. Zo zal een gloeilamp niet alle elektrische energie omzetten in licht. Een deel van de elektrische energie gaat 'verloren' aan warmte. Volgens de wet van behoud van energie gaat energie echter nooit verloren. De geïnvesteerde energie is dus altijd gelijk aan de som van de nuttig bestede energie en de 'verloren' energie.

Zie ook: rendement

ENERGY MANAGEMENT SYSTEM

Een **EMS** of energie management system is een software die alle elektrische apparaten en componenten in een gebouw op een slimme, efficiënte en zuinige manier met elkaar doet samenwerken.

ENERGY SUFFICIENCY

Energy sufficiency is een collectieve en individuele ingesteldheid die erop gericht is om op een zo bewust mogelijke manier om te gaan met energie. Het is een soort vrijwillige energiesoberheid die zowel in energieverbruik als in het consumptiegedrag tot uiting komt.

EPB-EISEN

EPB staat voor *EnergiePrestatie en Binnenklimaat* is een regelgeving die bepaalde normen oplegt aan iedereen die bouwt of verbouwt. Deze normen hebben onder meer betrekking op isolatie, verwarming en ventilatie.

Zie ook: *EPC-waarde, isolatie, renovatie*

Bron: <https://www.vlaanderen.be/epb-pedia/epb-plichtig-toepassing-en-eisen/epb-eisen>

EPC-WAARDE

EPC staat voor *energieprestatiecertificaat*. Het is een waarde die uitdrukt hoe energiezuinig een gebouw is. Een energiezuinige woning heeft een lage EPC-waarde. DE EPC-waarde wordt vastgesteld door een erkende energiedeskundige. Het attest is 10 jaar geldig en is een verplicht document bij verkoop of verhuur van een woning. Bij de bepaling van de EPC-waarde wordt rekening gehouden met isolatie, beglazing, type verwarming, ventilatie, elektriciteitsvoorziening etc.

Zie ook: *isolatie*

Bron: <https://www.vlaanderen.be/epc-voor-een-residentiele-eenheid>

The logo consists of the letters 'EV' in a bold, teal, sans-serif font, centered on a white rectangular background. This white background is placed on top of a larger, dark teal rectangular area that has a slight drop shadow. The entire graphic is set against a medium teal background with decorative white dashed lines and light green circular shapes in the corners.

EV

EV staat voor *electric vehicle*, afkorting die gebruikt wordt om een elektrisch voertuig aan te duiden.

Zie ook: laadpaal

EVCS

EVCS staat voor *electric vehicle charging station*, een afkorting die gebruikt wordt om een laadpaal aan te duiden.

Zie ook: EV, laadpaal, publieke laadinfrastructuur

FAUNA

De **fauna** is het geheel van diersoorten die in een bepaalde streek of periode voorkomen.

Zie ook: biodiversiteit, flora

FIJN STOF

Fijn stof bestaat uit kleine deeltjes die in de lucht aanwezig zijn. Ingeademde deeltjes zijn schadelijk voor gezondheid. Fijn stof wordt uitgestoten door industrie, transport en verwarming van gebouwen.

FLEXIBILITEIT

Een **flexibel** energiesysteem is in staat om verbruikspieken vlot op te vangen of te vermijden. Flexibiliteit komt tot stand door energie te delen, op lokaal niveau, maar ook tussen (buur)landen; door voldoende opslagcapaciteit te creëren; door een gezonde energiemix tot stand te brengen; door dynamische tarieven op te leggen.

Zie ook: capaciteitstarief, diversificatie, energiedelen

FLORA

De **flora** is het geheel van plantensoorten die in een bepaalde streek of periode voorkomen.

Zie ook: biodiversiteit, fauna

FOSSIELE BRANDSTOF

Fossiele brandstoffen zijn ontstaan uit resten van planten en dieren, zoals steenkool en olie. Fossiele brandstoffen werden onder invloed van druk en warmte in de aardkorst gevormd. Bij het verbranden van fossiele brandstoffen komt CO₂ vrij. Bovendien zijn hun voorraden eindig. Daarin verschillen ze met hernieuwbare energiebronnen.

Zie ook: aardgas, aardolie, bruinkool, energietransitie, hernieuwbare energie, schaliegas, steenkool

FREQUENTIE

Op de elektriciteit die via het distributienet in onze woning toekomt, zit wisselspanning. Dat betekent dat de stroom in golven komt. Het aantal golven per seconde noemen we de **frequentie**. Deze wordt uitgedrukt in Hz (Hertz). In België heeft netstroom een frequentie van 50 Hz.

GASKETEL

In een **gasketel** wordt door de verbranding van aardgas water opgewarmd. Dat water wordt gebruikt voor de verwarming van de ruimtes in een gebouw en/of om kraantjeswater op te warmen. In een hr-condensatieketel wordt de vrijgekomen condens gebruikt om het retourwater van het verwarmingscircuit op te warmen.

Zie ook: aardgas

GEOTHERMIE

Bij **geothermie** wordt warmte (of koude) uit de bodem gehaald. Om deze warmte uit de bodem te halen, wordt koud water neergelaten en terug opgepompt wanneer het door de aarde is opgewarmd. Geothermie kan individueel voor particuliere woningen worden toegepast, maar zeker ook om een warmtenet te voeden.

Zie ook: warmtenet

GETIJDENCENTRALE

Een **getijdencentrale** maakt gebruik van het getij (eb en vloed) om elektriciteit op te wekken. Getijden ontstaan doordat water wordt aangetrokken door de zwaartekracht van de maan. Gezien de positie van de maan ten opzichte van de aarde voortdurend verandert, beweegt het water mee.

Zie ook: energieheuvel, waterkracht

GREEN DEAL

De **Green Deal** is een reeks Europese beleidsinitiatieven die ervoor moeten zorgen dat Europa tegen 2050 klimaatneutraal is. Eén van de doelstellingen is om tegen 2030 de uitstoot van CO₂ met 55% te verminderen ten opzichte van 1990.

Zie ook: Klimaatakkoord van Parijs, NEKP, VEKP

Bron: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_nl

GRIJZE ENERGIE

Grijze energie is energie met een fossiele oorsprong. Dit is bijvoorbeeld de elektriciteit die in een traditionele gas- of steenkoolcentrale wordt opgewekt. Bij de productie van grijze energie komt dus een bepaalde hoeveelheid CO₂ vrij.

Zie ook: blauwe energie, fossiele brandstoffen, groene energie

GROENE ENERGIE

Groene energie is per definitie hernieuwbaar en wordt bijvoorbeeld geproduceerd door windmolens. Ook gezinnen kunnen groene energie opwekken door middel van de zonnepanelen op hun woning.

Zie ook: blauwe energie, grijze energie, hernieuwbare energie

HERNIEUWBARE ENERGIE

Hernieuwbare energiebronnen zijn onuitputtelijk, zoals zonnestraling en wind.

Zie ook: energietransitie, groene energie, fossiele brandstoffen

HERNIEUWBARE-ENERGIEGEMEENSCHAP

Een **hernieuwbare-energiegemeenschap** (HEG) is een groep afnemers. Ze verenigen zich om samen bepaalde activiteiten uitsluitend rond hernieuwbare energie uit te oefenen. Een groep buurtbewoners kan bijvoorbeeld investeren in het plaatsen van een windmolen en de geproduceerde energie onder elkaar delen.

Zie ook: [energiedelen](#), [energiegemeenschap van burgers](#)

Bron: <https://www.vreg.be/nl/energiegemeenschappen>

HOOGSPANNING

Het **hoogspanningsnetwerk** brengt elektriciteit van de producent naar een distributienetwerk (waar het eerst wordt omgezet in laagspanning) of tot bij grote industriële verbruikers. Hoogspanningskabels hangen in hoge masten maar kunnen ook ondergronds lopen. Men spreekt van hoogspanning vanaf 1000 volt (V).

Zie ook: laagspanning, transportnet(beheerder)

HYBRIDE VERWARMINGSSYSTEEM

Een **hybride verwarmingssysteem** maakt gebruik van meerdere energiebronnen of -technologieën. Een hybride warmtepomp werkt in combinatie met een andere warmtebron, bijvoorbeeld een gasketel.

Zie ook: gasketel, warmtepomp

HYBRIDE WAGEN

Een **hybride wagen** wordt aangedreven door een elektrische motor (gevoed door een accu) en door een klassieke verbrandingsmotor die werkt op diesel of benzine.

Zie ook: EV

INJECTIETARIEF

Het **injectietarief** bepaalt de vergoeding die je ontvangt wanneer je overschotten van zelf geproduceerde elektriciteit op het distributienet stopt.

Zie ook: thuisbatterij

INTERMITTENT INTERMITTEREND

Energiebronnen zijn **intermittent of intermitterend** als ze niet op elk moment beschikbaar zijn. Wind- en zonne-energie zijn per definitie intermittent.

Zie ook: diversificatie, variabiliteit, windenergie

ISOLATIE

Isolatie verhindert dat warmte of koude uit de woning kan ontsnappen. In een woning kunnen zowel het dak als de muren en de vloer geïsoleerd worden. Isoleren is vaak de eerste en belangrijkste stap bij het energiezuinig maken van een woning. Het verhoogt immers het effect van andere bijkomende energiebesparingsmaatregelen.

Zie ook: EPC-waarde

JEVONS, paradox van

De *paradox van Jevons* werd vernoemd naar de Britse econoom William Stanley Jevons en wordt ook wel het rebound-effect genoemd. De term wordt gebruikt om het fenomeen aan te duiden waarbij een nieuwe technologische ontwikkeling die erop gericht is energie te besparen, leidt tot een toename in het gebruik ervan en dus ook het verbruik van energie doet toenemen. We zien de paradox van Jevons bij mensen die hun dieselwagen vervangen door een elektrische wagen, maar zich daardoor vaker en verder gaan verplaatsen (ook wanneer het niet echt nodig is).

Bron: <https://www.nemokennislink.nl/publicaties/de-efficiencyparadox/>

KALIBRATIE

Het kan zijn dat een toestel na een tijdje het juiste laadniveau van de batterij of accu niet meer herkent/weergeeft. In dat geval is kalibratie nodig. **Kalibreren** is het na elkaar volledig opladen (tot 100%) en ontladen (tot 0%) van een batterij.

Zie ook: BMS

KERNENERGIE

Bij de productie van **kernenergie** worden atoomkernen van uranium of plutonium gespleten. Tijdens dit proces komt heel veel energie vrij onder de vorm van warmte en straling. Met die warmte wordt stoom geproduceerd die een turbine aandrijft. De turbine staat in verbinding met een alternator die kinetische energie omzet in elektriciteit.

Zie ook: conventionele elektriciteitscentrale, kernfusie, radioactief afval

KERNFUSIE

Bij **kernfusie** worden lichte atomen versmolten tot zware atomen. Ook daarbij komt een grote hoeveelheid energie vrij. In vergelijking met kernsplijting kent kernfusie heel wat voordelen. De grondstoffen zijn onuitputtelijk, de belasting voor het milieu en het klimaat zijn beperkt en de afvalstroom is beheersbaar. Jammer genoeg staat deze techniek nog in de kinderschoenen.

Zie ook: kernenergie, radioactief afval

KILOWATT

Kilowatt, afgekort kW, is de eenheid van vermogen. Het is gelijk aan 1000 watt.

Zie ook: kilowattuur, vermogen, wattpiek

KILOWATTUUR

Het energieverbruik op onze elektriciteitsfactuur wordt uitgedrukt in **wattuur** (Wh) en niet in watt (W). Dat betekent dat een bepaald vermogen een uur lang werd verbruikt of geleverd. Een airconditioningtoestel met een vermogen van 800 watt dat gedurende 5 uur op volle vermogen heeft gedraaid, heeft een verbruik van 4000 wattuur of 4 kilowattuur.

Zie ook: kilowatt, elektriciteitsverbruik

KINETISCHE ENERGIE

Kinetische energie wordt ook wel bewegingsenergie genoemd. Een mooi voorbeeld hiervan is de wind die de wieken van een windmolen doet ronddraaien. In dat geval wordt kinetische energie omgezet in elektrische energie.

Zie ook: windenergie

KLIMAAT

Het **klimaat** is het gemiddelde weer in een bepaald gebied over een periode van 30 jaar.

Zie ook: milieu

KLIMAATAKKOORD VAN PARIJS

Het **Klimaatakkoord van Parijs** werd eind 2015 tussen 195 landen gesloten. Het akkoord bestaat uit een reeks richtlijnen om de opwarming van de aarde tegen te gaan. De belangrijkste doelstelling in dit akkoord is om de gemiddelde temperatuurstijging te beperken tot 2°C (liefst 1,5°C) ten opzichte van het pre-industriële tijdperk.

Zie ook: broeikaseffect, Green Deal, klimaatverandering

KLIMAATNEUTRAAL

Een land dat **klimaatneutraal** is heeft een netto uitstoot van broeikasgassen die gelijk is aan nul. Dat betekent dat het op dat moment niet meer bijdraagt aan de opwarming van het klimaat. De uitstoot van CO₂ wordt dan bijvoorbeeld gecompenseerd door het aanplanten van bomen.

Zie ook: energieneutraal

KLIMAATOPWARMING

De stijging van de gemiddelde temperatuur op aarde ten gevolge van het broeikaseffect.

Zie ook: *broeikaseffect, broeikasgassen, klimaatverandering, zeespiegelstijging*

KLIMAATVERANDERING

Klimaatverandering is geen abnormaal verschijnsel. Sinds het ontstaan van de aarde wisselen koudere en warmere periodes elkaar af. Daarin verklaart meteen het verschil tussen klimaatverandering en klimaatopwarming.

Zie ook: broeikaseffect, klimaat, klimaatopwarming

KLIMAATVLUCHTELING

Door de klimaatverandering zijn de leefomstandigheden en de economische situatie in bepaalde landen danig verslechterd. Veel inwoners ontvluchten daarom hun land. Deze mensen worden **klimaatvluchtelingen** genoemd.

KOOLSTOFAFVANG

Bij **koolstofafvang** wordt de CO₂ die tijdens een bepaald proces vrijkomt, afgevangen om op te slaan of te hergebruiken.

Zie ook: CO₂

KOOLSTOFVRIJE ECONOMIE

Een **koostrofvrije economie** is een economie die geen koolstofdioxide uitstoot of de uitstoot compenseert.

Zie ook: klimaatneutraal

KOUDEBRUG

Een **koudebrug** is een zone waar de isolatie van een gebouw onderbroken is en waarlangs warmte of koude naar buiten kan ontsnappen.

Zie ook: EPB-eisen, EPC-waarde, isolatie

LAADPAAL

Een **laadpaal** is een laadstation om elektrische voertuigen op te laden.

Zie ook: EVCS, laadpunt, smart charging

LAADPUNT

Een **laadpunt** is een specifieke locatie waar een elektrisch voertuig kan worden opgeladen.

Zie ook: EVCS, laadpaal, publieke laadinfrastructuur, smart charging

LAAGSPANNING

Laagspanning is een elektrische spanning lager dan 1000 volt (V). De elektrische spanning op het distributienet is laagspanning (220-230 V).

Zie ook: distributienet, hoogspanning

LACHGAS

Lachgas is de triviale naam voor distikstofoxide (N_2O). Het is een broeikasgas dat voornamelijk door het gebruik van kunstmest vrijkomt. Lachgas heeft een CO_2 -equivalent van 273 en is dus zeer belastend voor het klimaat.

Zie ook: broeikasgassen, CO_2 , methaan

Bron: <https://klimaat.be/klimaatverandering/oorzaken/broeikasgassen>

LANGETERMIJNMARKT

Op **langetermijnmarkten** worden hoeveelheden energie verhandeld die pas na langere tijd zullen geleverd worden (bv. na één jaar of langer).

Zie ook: spotmarkt

LINEAIRE ECONOMIE

In een **lineaire economie** hebben goederen een beperkte levensduur. Ze worden geproduceerd, gebruikt en dan weggegooid. Reststromen worden niet terug ingezet (bv. door herstel, hergebruik, recyclage etc.). In een lineaire economie worden heel veel grondstoffen en energie verbruikt. Daardoor is een lineaire economie zeer belastend voor het klimaat.

Zie ook: circulariteit

MCDM

MCDM staat voor *Multi Criteria Decision Making* of het nemen van een beslissing rekening houdend met meerdere voorwaarden. Energy Management Systemen en smart charging werken volgens dit principe.

Zie ook: EMS en smart charging

METHAAN

Methaan (CH_4) is een broeikasgas dat onder meer vrijkomt bij compostering van afval, door darmgisting bij herkauwers (bv. koeien) en bij bepaalde teelten (bv. rijstteelt). Methaan heeft een CO_2 -equivalent van 28 en is daardoor zeer belastend voor het klimaat.

Zie ook: broeikasgassen, CO_2 , lachgas

Bron: <https://klimaat.be/klimaatverandering/oorzaken/broeikasgassen>

MILIEU

Het **milieu** is de natuurlijke omgeving waarin organismen (mensen, dieren en planten) leven.

Zie ook: fauna, flora, klimaat

MOBIELE BATTERIJ

Een **mobiele batterij** is een verplaatsbare batterij.

Zie ook: stationaire batterij

NATIONAAL ENERGIE- EN KLIMAATPLAN

De doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs werden door onze overheden doorvertaald naar een **Nationaal en Vlaams Energie- en Klimaatplan** (NEKP). In dit plan legt de Belgische overheid uit hoe we de overgang willen maken naar een duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar energiesysteem.

Bron: <https://www.nationaalenergieklimaatplan.be/nl/wat-is-het-nekp>

OMVORMER

Zonnepanelen produceren stroom onder gelijkspanning. Een **omvormer** zet die gelijkspanning om in wisselspanning zodat die in en om het huis kan gebruikt worden.

Zie ook: zonnepanelen

ON GRID/OFF GRID

On grid verwijst naar systemen die zijn aangesloten op het elektriciteitsnet, *Off grid* naar systemen die onafhankelijk opereren.

OPSLAGSYSTEEM

Een opslagsysteem is een technologie die toelaat om energie op te slaan. Dit kan zowel elektrische als thermische energie zijn. Voorbeelden van opslagsystemen zijn thuisbatterijen, buurtbatterijen en ondergrondse tanks voor warmteopslag.

Zie ook: buurtbatterij, energieheuvel, thuisbatterij

PERMAFROST

Het **permafrost** is de permanent bevroren ondergrond rond de poolgebieden, in Noord-Amerika en Siberië. Door de opwarming van het klimaat ontdooit het permafrost in bepaalde streken. Daardoor komen grote hoeveelheden methaan vrij.

Zie ook: broeikaseffect, broeikasgassen, CO₂, lachgas, methaan

POTENTIËLE ENERGIE

Met **potentiële energie** drukt men de arbeid uit die een voorwerp in staat is te verrichten ten gevolge van de toestand of situatie waarin het zich bevindt, bijvoorbeeld ten opzichte van een krachtveld. De potentiële energie die de schansspringer bezit wordt omgezet in beweging wanneer hij zich naar beneden laat glijden. Die potentiële energie krijgt hij door de zwaartekracht die onze aarde op hem uitoefent. Een ander voorbeeld is de potentiële energie die de veer van een muizenval krijgt wanneer je die opspant.

PRODUCENT

Energieproducenten kunnen zowel bedrijven als particulieren zijn. Allen produceren zij elektriciteit. Dit kan zowel grijze als groene stroom zijn. In kerncentrales en in conventionele elektriciteitscentrales wordt op grote schaal stroom geproduceerd. Energieleveranciers kopen grote pakketten energie aan bij de producenten. Die energie verkopen zij door aan de consument.

Zie ook: consument, conventionele elektriciteitscentrale, energieleverancier, kernenergie

PROSUMENT

Prosument is een nieuwgevormd woord. Het is een samenvoeging van de woorden 'producent' en 'consument'. Een prosument is dus iemand die zowel energie produceert als consumeert. Gezinnen die zonnepanelen op hun dak hebben zijn prosumenten.

Zie ook: consument, producent, zonnepaneel

PUBLIEKE LAADINFRASTRUCTUUR

Met **publieke laadinfrastructuur** worden laadstations voor elektrische voertuigen bedoeld die toegankelijk zijn voor de algemene bevolking.

Zie ook: EVCS, laadpaal, laadpunt

PV-SYSTEEM

De letters **PV** staan dan voor *photovoltaic*, het Engelse woord voor zonnepanelen. Het eerste deel 'photo' heeft een Griekse oorsprong en betekent 'licht'. Het tweede deel 'voltaic' verwijst naar de eenheid van spanning. Een fotovoltäisch systeem zet dus zonlicht om in elektrische energie.

Zie ook: PVT-paneel, zonnecollector, zonnepaneel

PVT-PANEEL

PVT-panelen zijn hybride zonnepanelen die aan de achterkant de verkregen warmte afgeven aan water. De 'T' in PVT staat dan voor 'thermisch'.

Zie ook: PV-systeem, zonnecollector, zonnepaneel

RADIOACTIEF AFVAL

Bij kernsplijting worden atoomkernen van uranium of plutonium gespleten. Daarbij komt heel veel energie vrij. Na kernsplijting blijft gevaarlijk **radioactief afval** achter. Vooralsnog heeft men nog geen oplossing gevonden om dit restmateriaal te recycleren. In afwachting daarvan wordt het ondergronds in kleilagen opgeslagen.

Zie ook: kernenergie, kernfusie

RECYCLE

Recycle is het Engelse woord voor recycleren. Bij recycleren worden afgedankte toestellen of gebruiksvoorwerpen uit elkaar gehaald om er de basismaterialen van te kunnen hergebruiken. Zo wordt vermeden dat er nieuwe grondstoffen moeten ontgonnen worden. Recyclage is een belangrijke strategie in een circulaire economie.

Zie ook: circulariteit, refurbish, remanufacture, repair, reuse

REFURBISH

Bij **refurbishing** worden gebruikte (niet afgedankte) toestellen gereviseerd en opnieuw verkocht. In een circulaire economie is refurbishing een belangrijke strategie om de levensduur van toestellen te verlengen.

Zie ook: circulariteit, recycle, remanufacture, repair, reuse

REMANUFACTURE

Bij **remanufacturing** worden onderdelen van gebruikte of defecte toestellen gebruikt om een nieuw toestel samen te stellen. In een circulaire economie is remanufacturing een belangrijke strategie om grondstoffen en energie te besparen.

Zie ook: circulariteit, recycle, refurbish, repair, reuse

RENDEMENT

Het **rendement** is de verhouding tussen de geïnvesteerde energie en de energie die nuttig besteed wordt. In het beste geval is het rendement 100%. Maar wanneer een deel van de geïnvesteerde energie niet nuttig besteed wordt of 'verloren' gaat, ligt het rendement lager.

Zie ook: energieverlies

RENOVATIE

Bij **renovatie** wordt een bestaande woning hersteld, opgefrist, deels heropgebouwd of uitgebreid zodat ze aan de actuele normen en richtlijnen kan voldoen.

Zie ook: EPB-eisen, isolatie

RENTMEESTER

Een **rentmeester** neemt het beheer van een onroerend goed over van een private eigenaar.

Zie ook: syndicus, vastgoedbemiddelaar

Bron: <https://www.biv.be/vastgoedmakelaar-biv/over-de-vastgoedmakelaar#:~:text=Hij%20verleent%2C%20voor%20rekening%20van,goederen%2C%20onroerende%20rechten%20of%20handelsfondsen.>

REPAIR

Repair is het Engelse woord voor herstellen. In een circulaire economie is herstellen een belangrijke strategie om de levensduur van gebruiksvoorwerpen en toestellen te verlengen. Kapotte toestellen en gebruiksvoorwerpen krijgen op deze manier een tweede leven.

Zie ook: circulariteit, recycle, refurbish, remanufacture, reuse

REUSE

Reuse is het is het Engelse woord voor hergebruiken. In een circulaire economie is hergebruik een belangrijke strategie om de levensduur van gebruiksvoorwerpen en toestellen te verlengen. In de meeste circulaire modellen komt het voor alle andere strategieën te staan.

Zie ook: circulariteit, recycle, refurbish, remanufacture, repair

SCHALIEGAS

Schaliegas is aardgas dat wordt gewonnen uit schalie. Schalie is een soort gesteente. In België is bijna geen schaliegas aanwezig.

Zie ook: aardgas, fossiele brandstof

SILICIUM

Silicium is de grondstof waaruit de meeste zonnepanelen zijn gemaakt.

Zie ook: zonnepaneel

SMART CHARGING

Smart charging betekent letterlijk 'slim laden' en verwijst naar het intelligent aansturen van laadpalen. Dat betekent onder meer het opladen van elektrische voertuigen om momenten waarop het aanbod aan groene stroom het grootst is, rekening houdend met de laadvraag van de bestuurder.

Zie ook: BMS, laadpaal

SPOTMARKT

Op een **spotmarkt** worden hoeveelheden energie geveild die de dag erop vrijgegeven worden. Spotmarkten zijn per afnamegebied georganiseerd. België is ook een afnamegebied.

Zie ook: langetermijnmarkt

STAKEHOLDERPARTICIPATIE

Stakeholderparticipatie veronderstelt de actieve deelname van betrokkenen en belanghebbenden bij de beleidsvoering en de realisatie van bepaalde doelstellingen. Mensen die zich verenigen in een energiegemeenschap worden ook stakeholders genoemd.

Zie ook: *energiegemeenschap van burgers, hernieuwbare energiegemeenschap*

STATIONAIRE BATTERIJ

Een **stationaire batterij** is een batterij die niet kan verplaatst worden.

Zie ook: thuisbatterij, mobiele batterij, opslagsysteem

STEENKOOL

Steenkool is een fossiele brandstof. Het is ontstaan uit organisch materiaal dat in de aardkorst gedurende lange tijd aan druk en warmte werd blootgesteld. Steenkool is harder dan bruinkool.

Zie ook: bruinkool, fossiele brandstof

STOOKOLIEKETEL

Een **stookolieketel** is een installatie die stookolie verbrandt om water te verwarmen. Het warme water wordt gebruikt voor de verwarming van een gebouw of om warm kraantjeswater te voorzien.

Zie ook: aardolie, gasketel

STRALINGSENERGIE

Stralingsenergie is waarneembaar voor de mens onder de vorm van licht. Zonnecellen zijn in staat om de stralingsenergie van de zon op te vangen en om te zetten in elektrische energie.

Zie ook: zonnepaneel

SYNDICUS

De **syndicus** is de persoon die instaat voor het technisch, administratief en financieel beheer van de gemeenschappelijke delen in een appartementsgebouw. Hij wordt aangesteld door een vereniging van mede-eigenaars (VME).

Zie ook: rentmeester, vastgoedbemiddelaar, vereniging van mede-eigenaars

Bron: <https://www.vlaanderen.be/beheer-en-onderhoud-van-appartementsgebouwen>

THERMISCHE ENERGIE

Thermische energie is warmte. We hebben thermische energie nodig om onze woning te verwarmen, om voedsel te bereiden, om kraantjeswater op te warmen etc.

THUISBATTERIJ

Met een **thuisbatterij** kunnen gezinnen de overtollige elektriciteit die door hun zonnepanelen wordt geproduceerd, opslaan om later te gebruiken.

Zie ook: opslagsysteem, zonnepanelen

TRANSPORTNET

Het **transportnet** is een hoogspanningsnet dat de elektriciteit van de producent naar de distributienetbeheerder brengt of rechtstreeks naar grote industriële verbruikers.

Zie ook: distributienet(beheerder), hoogspanning, producent

TRANSPORTNETBEHEERDER

De **transportnetbeheerder** is verantwoordelijk voor de aanleg, het onderhoud, het herstel en het beheer van het transportnet. Via het transportnet wordt gas of elektriciteit tot bij de distributienetten gebracht. De transportnetbeheerder voor elektriciteit is Elia, voor gas is dat Fluxys.

Zie ook: distributienetbeheerder

TRIAS ENERGETICA

De **Trias Energetica** is een strategie die individuen en organisaties kan begeleiden naar een duurzamer energiebeheer. De Trias Energetica bestaat uit drie pijlers: de energievraag beperken, zo veel mogelijk hernieuwbare energiebronnen gebruiken en fossiele brandstoffen zo efficiënt mogelijk inzetten.

Zie ook: energy sufficiency, fossiele brandstof, hernieuwbare energie

VARIABEL TARIEF

Een **variabel tarief** wordt bepaald door de geldende energieprijzen van dat moment.

Zie ook: capaciteitstarief, energieleverancier, injectietarief, vast tarief

VARIABILITEIT

De productie van groene stroom is sterk afhankelijk van het weer. Wind en zonlicht zijn immers niet altijd en in dezelfde mate beschikbaar. Die wisselvalligheid in productie wordt aangeduid met de term **variabiliteit**.

Zie ook: diversificatie, intermittent/intermitterend, windenergie

FAST TARIEF

Met een **fast tarief** betaal je als gebruiker steeds hetzelfde voor je elektriciteit, ongeacht de geldende energieprijzen én de hoeveelheid elektriciteit je tegelijk afneemt.

Zie ook: capaciteitstarief, energieleverancier, injectietarief, variabel tarief

VASTGOEDBEMIDDELAAR

De **vastgoedmakelaar-bemiddelaar** is de tussenpersoon bij de verkoop (tussen koper en verkoper) of de verhuur (tussen huurder en verhuurder) van een onroerend goed (woning).

Bron: <https://www.biv.be/vastgoedmakelaar-biv/over-de-vastgoedmakelaar#:~:text=Hij%20verleent%2C%20voor%20rekening%20van,goederen%2C%20onroerende%20rechten%20of%20handelsfondsen.>

VERBRANDINGSMOTOR

Een verbrandingsmotor is een motor (bijvoorbeeld van een voertuig) die (meestal fossiele) brandstof verbrandt om mechanische energie te produceren.

Zie ook: EV, fossiele brandstof, hybride wagen

VERBRUIKSPIEK

Men spreekt van een **verbruikspiek** wanneer het stroomverbruik tijdelijk veel hoger ligt dan normaal, bijvoorbeeld wanneer veel elektrische apparaten tegelijk worden gebruikt.

Zie ook: capaciteitstarief, congestie , elektriciteitsverbruik, flexibiliteit

VERENIGING VAN MEDE-EIGENAARS

Een **VME** of vereniging van mede-eigenaars is een rechtspersoon die alle individuele eigenaars van een appartementsgebouw vertegenwoordigt.

Zie ook: syndicus

VERMOGEN

Het **vermogen** drukt uit hoeveel energie een apparaat per seconde verbruikt of produceert. De eenheid van vermogen is watt (W). Daarbij is 1 watt gelijk aan 1 joule per seconde.

Zie ook: elektriciteitsverbruik, kilowatt, kilowattuur

VERZILTING

De toenemende **verzilting** is een gevolg van de klimaatverandering. Het zout water dat bijvoorbeeld in poldergebied in de ondergrond zit wordt normaal gezien door zoet oppervlaktewater weggespoeld. Zo kan er in die gebieden toch aan landbouw gedaan worden. Doordat we de laatste jaren steeds vaker langere periodes van droogte kennen, wordt het zout niet meer weggespoeld en verzilt de bodem.

Bron:

https://www.vlm.be/nl/themes/over_VLM/nieuwsbrief/Buitenkans/Buitenkans092017/Pagina's/Verzilting-in-de-poldergebieden.aspx

VLAAMS ENERGIE- EN KLIMAATPLAN

Het **Vlaams Energie- en Klimaatplan** is een beleidsdocument van de Vlaamse Regering. Het legt uit welke inspanningen elke sector moet leveren om de Vlaamse klimaatambities waar te maken. De belangrijkste doelstelling is om tegen 2030 de CO₂-uitstoot met 40% terug te dringen.

Zie ook: Green Deal, Klimaatakkoord van Parijs, Nationaal Energie- en Klimaatplan

Bron: <https://www.vlaanderen.be/veka/energie-en-klimaatbeleid/vlaams-energie-en-klimaatplan-vekp-2021-2030>

VLOERVERWARMING

Bij **vloerverwarming** worden in een gebouw onder de vloer leidingen in een gesloten circuit aangelegd. Door warm water door de leidingen te doen stromen, worden de ruimtes in het gebouw opgewarmd.

Zie ook: warmtepomp

WARMTENET

Een **warmtenet** brengt warmte en koude tot bij verschillende eindgebruikers. Warmtenetten gebruiken vaak de restwarmte van elektriciteitscentrales als bron, maar kunnen warmte ook uit de bodem halen.

Zie ook: geothermie

WARMTEPOMP

Een **warmtepomp** onttrekt warmte uit de buitenlucht, de bodem of het grondwater. Die warmte wordt door de warmtepomp opgewaardeerd en afgegeven aan de ruimtes in een gebouw. Warmteafgifte gebeurt d.m.v. een vloerverwarmingssysteem of gewoon rechtstreeks aan de lucht.

Zie ook: vloerverwarming

WATEREROSIE

Bij **watererosie** worden bodemdeeltjes door regen of stromend water losgemaakt en weggespoeld. Eén van de belangrijkste oorzaken van watererosie is ontbossing. Vegetatie helpt immers om bodemdeeltjes vast te houden.

WATERKRACHT

Door de zwaartekracht stroomt water steeds van hoger gelegen gebieden naar lager gelegen gebieden. Potentiële energie wordt op die manier omgezet in kinetische energie. **Waterkrachtcentrales** zetten die beweging om in elektriciteit.

Zie ook: getijdencentrale, kinetische energie, potentiële energie

WATERSTOF

Waterstof (H_2) is een brandstof die we niet in de natuur terugvinden. Omdat bij de productie van waterstof veel energie nodig is, wordt het nog niet op grote schaal toegepast. Het kan gebruikt worden als brandstof voor verbrandingsmotoren en kan als brandstofcel ook een elektromotor aandrijven. Bij de verbranding van waterstof komt geen CO_2 vrij.

Zie ook: verbrandingsmotor

WATTPIEK

Het vermogen van zonnepanelen wordt uitgedrukt in **wattpiek** (Wp). Wattpiek drukt de hoeveelheid elektriciteit uit die een zonnepaneel onder normale omstandigheden kan opwekken/leveren.

Zie ook: kilowatt, vermogen, zonnepaneel

WINDENERGIE

Moderne windmolens zetten de kinetische **energie van de wind** om in elektriciteit. De rotatie van de wieken doet de as van een turbine ronddraaien die op haar beurt een generator aandrijft. Zo wordt elektriciteit geproduceerd. Het nadeel van windenergie is dat het niet constant beschikbaar is.

Zie ook: diversificatie, intermittent/intermitterend, kinetische energie, variabiliteit

WKK

Bij **warmtekrachtkoppeling** (WKK) wordt de restwarmte die tijdens elektriciteitsproductie ontstaat (bv. in een kerncentrale, turbine, verbrandingsmotor etc.) gerecupereerd voor verwarming of warmwatervoorziening. Wanneer de kwaliteit van de restwarmte te laag is, kan er bijverwarmd worden.

ZEESPIEGEL

In een periode van ongeveer 100 jaar is de **zeespiegel** in de Noordzee met 20 cm gestegen. Wereldwijd spreken we over diezelfde periode van een gemiddelde stijging van 1,7 mm per jaar. De voornaamste oorzaken zijn de opwarming van het zeewater en het smelten van gletsjers en ijskappen.

Zie ook: broeikaseffect, klimaatopwarming

Bron: <https://klimaat.vmm.be/themas/zeespiegelstijging>

ZONNECOLLECTOR

Zonnecollectoren liggen op je dak en gebruiken warmte uit zonlicht om sanitair water op te warmen of als bron voor vloerverwarming. Omdat de geleverde warmte vaak van te lage kwaliteit is, moet veelal bijverwarmd worden.

Zie ook: PVT-paneel, zonnepaneel

ZONNEPANEEL

Zonnepanelen zetten stralingsenergie van de zon om in elektrische energie. Ze bestaan uit aan elkaar gekoppelde zonnecellen. Deze zijn gemaakt van twee laagjes silicium. Eentje is positief geladen, het andere negatief. Onder invloed van zonlicht ontstaat er tussen de laagjes silicium een elektrische spanning.

Zie ook: omvormer, PV-systeem, PVT-paneel, silicium, thuisbatterij, zonnecollector

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Nog enkele taaltips

1

Gebruik liever Nederlandse woorden dan woorden die uit een andere taal (meestal Engels) zijn overgenomen of afgeleid:

Zeg niet...

smart charging

refurbish

emissie

consument

rendement

component

EV

kinetische energie

geothermie

maar wel...

slim laden

opknappen

uitstoot

eindgebruiker

winst (opbrengst)

onderdeel

elektrisch voertuig

bewegingsenergie

aardwarmte

Nog enkele taaltips

2

Gebruik waar mogelijk een vergelijking of een metafoor om een moeilijk gegevens anschouwelijk voor te stellen.

De broeikasgassen vormen een laag rond de aarde. Die laag zorgt ervoor dat de warmte van de zon niet kan ontsnappen. Vergelijk het met het glas van een serre die de warmte van de zon binnenhoudt.

Congestie ontstaat wanneer de capaciteit van het distributienet niet meer volstaat om de gevraagde elektriciteit tot bij de gebruiker te brengen. Je zou het kunnen vergelijken met een soort file op het distributienetwerk.

Doordat een compressor de druk van die damp verhoogt, stijgt ook de temperatuur. Het is zoals je een fietspomp met je duim dichthoudt; wanneer de druk toeneemt, voel je het ook warmer worden aan je duim.

Nog enkele taaltips

3

Gebruik liever werkwoorden dan zelfstandige naamwoorden.

Door de invoer van het capaciteitstarief wil men een betere spreiding van het stroomverbruik door de consument tot stand te brengen.

Door het capaciteitstarief in te voeren wil men de consument ertoe aanzetten om zijn stroomverbruik beter te spreiden.

Gezien de sterke toename van uw verbruik van de voorbije maanden kunt u de aanschaf van een thuisbatterij overwegen.

Uw verbruik is de voorbije maanden sterk gestegen. Daarom kunt u misschien overwegen om een thuisbatterij aan te schaffen.

Nog enkele taaltips

4

Vermijd al te lange zinnen waarin je te veel informatie samenpropt. Maak liever twee of drie korte zinnen in plaats van één lange.

Een vloerverwarmingssyteem bestaat uit een gesloten leidingcircuit dat zich onder de vloer van een woning bevindt en waarin warm water afkomstig van een warmtepomp wordt rondgepompt zodat het die warmte aan de verschillende ruimtes van de woning kan afgeven.

Een vloerverwarmingssysteem bestaat uit een gesloten leidingcircuit dat onder de vloer van een woning wordt aangelegd. Om de verschillende ruimtes van de woning te verwarmen, wordt warm water door die leidingen rondgepompt. Dat water wordt veelal door een warmtepomp opgewarmd.

EDURGY

leren over de energie van morgen

ESF

INVESTEERT IN
JOUW TOEKOMST

Europese Unie

Vlaanderen
is werk

Gefinancierd in het kader van de respons van de Unie op de COVID-19-pandemie